

Dosarul nr. 2ra-823/22
2-20093197-01-2ra-13062022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. L. Bagrin)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, V. Buhnaci, Iu. Cotruță)

DECIZIE

24 august 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Victor Țurcan împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție, încasarea salariului și a altor plăți salariale pentru perioada de lipsă forțată de la muncă și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 08 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică și a fost menținută hotărârea din 16 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 04 august 2020, Victor Țurcan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție, încasarea salariului și a altor plăți salariale pentru perioada de lipsă forțată de la muncă și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, începând cu data de 16 februarie 2004, a activat în cadrul Inspectoratului Energetic de Stat, în funcție de inginer-inspector. Ulterior, conform Hotărârii Guvernului nr. 906 din 24 septembrie 2018 cu

privire la reorganizarea unor persoane juridice, Inspectoratul Energetic de Stat s-a reorganizat prin fuziune (absorbție) cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, salariații Inspectoratului Energetic de Stat fiind angajați de către ANRE prin transfer.

Reclamantul a menționat că la data de 12 decembrie 2018, în baza contractului individual de muncă nr. 313, a fost angajat în funcție de inspector principal în cadrul Departamentului supraveghere energetică, Serviciul supraveghere energetică teritorială Edineț, subdiviziunea Dondușeni.

A comunicat că la 31 ianuarie 2020, prin Hotărârea nr. 21 a Consiliului de administrație al ANRE cu privire la aprobarea structurii organizatorice și a statelor de personal, a fost aprobată structura organizatorică a ANRE. Conform anexei nr. 2, în cadrul Serviciului Teritorial Edineț au fost aprobate patru unități de funcții din șase existente până la adoptarea hotărârii, astfel fiind reduse două unități de funcții de inspector.

A susținut că, conform prevederilor Hotărârii nr. 21 din 31 ianuarie 2020, la data de 02 martie 2020 i-a fost adus la cunoștință ordinul de preavizare privind concedierea, în legătură cu reducerea unității de funcție pe care o deține. La 05 mai 2020 a luat cunoștință de ordinul nr. 146-p din 04 mai 2020 cu privire la concediere în temeiul art. 86 alin. (1) lit. c) din Codul muncii, menționând că nu este de acord, deoarece nu au fost respectate prevederile art. 183 din Codul muncii.

Victor Țurcan consideră că la emiterea ordinului de concediere, nu au fost respectate criteriile de selectare a angajaților care urmează a fi concediați, fiind astfel încălcat grav dreptul său preferențial de a fi menținut la lucru în funcția dată.

A solicitat anularea ordinului de concediere nr. 146-p din 04 mai 2020, restabilirea în funcția de inspector în cadrul Departamentului supraveghere energetică, Serviciul Teritorial Edineț, încasarea salariului și a altor plăți obligatorii pentru absența forțată de la muncă începând cu data eliberării - 04 mai 2020 și până la restabilirea în funcție, încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

La data de 22 februarie 2021, Victor Țurcan a depus cerere cu privire la concretizarea cerințelor din acțiune, solicitând anularea ordinului de concediere nr. 146-p din 04 mai 2020; restabilirea la locul de muncă în cadrul ANRE, într-o funcție similară celei deținute; compensarea până la restabilirea în funcție pentru absența forțată de la muncă: a salariului de funcție pe perioada 04 august 2020 - 04 februarie 2021 în sumă de 55 416 lei, a salariului suplimentar pe perioada 04 august 2020 - 04 februarie 2021 în sumă de 27 708 lei și a premiilor unice pe perioada 04 mai 2020 - 04 februarie 2021 (6 premii) în sumă de 55 416 lei, în total 138 540 de lei; achitarea a 0,3% pentru fiecare zi din suma salariului de funcție neachitat, pentru perioada 04 august 2020 - 04 februarie 2021 în sumă de 4248,56 de lei în temeiul art. 330 alin. (2) din Codul muncii; compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 7 500 de lei.

În motivarea cererii de concretizare, reclamantul a indicat că la data de 12 decembrie 2018, în baza contractului individual de muncă nr. 313 a fost angajat în funcția de inspector, Oficiul Teritorial Nord cu sediul în mun. Bălți, iar conform

art. 10 al contractului individual de muncă, locul de muncă este indicat ANRE, locul de muncă de facto fiind orașul Dondușeni, str. Feroviarilor 4.

A menționat că la 18 mai 2019, a încheiat cu ANRE un act adițional prin care în temeiul art. 88 alin. (1) lit. c), art. 74 alin. (1) din Codul muncii, a fost modificată funcția lui din inspector, Oficiul teritorial Nord în funcția de inspector principal al Serviciului Supraveghere energetică Dondușeni, Departamentul supraveghere energetică. Însă, prin acest act adițional nu s-au modificat prevederile art. 10 al contractului individual de muncă, care prevede locul de muncă ANRE și astfel, reclamantul în continuare a rămas în orașul Dondușeni. La fel, nu s-au modificat nici prevederile art. 9 al contractului individual de muncă, care prevede sarcinile postului, atribuțiile postului fiind aceleași conform fișei de post semnate odată cu contractul individual de muncă nr. 313 din 12 decembrie 2018.

Prin urmare, reclamantul a susținut că, transferul de la o funcție la alta, de facto nu a avut loc și a continuat să-și desfășoare activitatea în cadrul ANRE, la același loc de muncă, orașul Dondușeni, exercitând aceleași atribuții. Actul adițional la contractul individual de muncă este unul simulat, fiind lovit de nulitate absolută, care nu a produs efecte juridice, deoarece atât funcția, cât și locul de muncă au rămas aceleași.

Reclamantul a comunicat că ANRE, prin această modificare fictivă a funcției, a creat intenționat o confuzie privind situația de iure și de facto, pentru ca ulterior, în urma reorganizării structurii ANRE, în baza Hotărârii Consiliului de administrație din 31 ianuarie 2020, să invoce faptul că reducerea funcției de inspector principal al Serviciului supraveghere energetică Dondușeni a fost una legală, deoarece s-a redus întreaga subdiviziune în care activa, fiind imposibilă selecția angajaților.

În acest context, Victor Țurcan a subliniat că presupusa subdiviziune, Serviciul supraveghere energetică Dondușeni, de fapt nu exista, aceasta fiind o entitate separată, cu statut de persoană juridică, care nu deținea ștampilă, cod fiscal separat. Ca și celelalte servicii de supraveghere energetice create în urma reorganizării structurii ANRE, în baza Hotărârii Consiliului de administrație nr. 136 din 19 aprilie 2019, în total 35 de subdiviziuni, Serviciul supraveghere energetică Dondușeni, făcea parte din unitatea ANRE, de iure fiind egală cu celelalte servicii de supraveghere.

Reclamantul a afirmat că nu este de acord cu argumentul pârâtei precum că a fost imposibilă selecția angajaților, pe motivul reducerii întregii subdiviziuni, deoarece consideră că o selecție a salariaților din subdiviziuni similare, care se subordonau de facto Serviciului supraveghere energetică Edineț și ulterior au fost lichidate (Serviciul supraveghere Dondușeni, Briceni, Ocnița), urma a fi efectuată, iar el, în cadrul acestei selecții, urma să beneficieze de dreptul preferențial de a fi menținut la muncă.

A invocat că această selecție totuși a avut loc, dar nu este clar după care criterii de selectare. Or, cum se explică acel fapt, că drept urmare a reducerii tuturor subdiviziunilor din Departamentul supraveghere energetică, anumitor salariați din subdiviziuni similare lichidate le-au fost propuse funcții vacante în cadrul

Serviciului Teritorial Edineț, iar el a fost discriminat, nefiindu-i propus alt loc de muncă. Mai mult ca atât, ANRE l-a privat de dreptul de a fi informat care au fost criteriile de selectare a angajaților care urmează să fi concediați, dacă a fost sau nu respectat cu strictețe dreptul său preferențial de a fi lăsat la muncă.

A menționat că, pe lângă faptul că corespunde mai multor criterii de selectare de a fi menținut la locul de muncă conform art. 183 din Codul muncii, printre care: stimulări de succese în muncă și lipsa sancțiunilor disciplinare, o mai mare vechime în muncă în unitatea respectivă, i-au rămas 2 ani până la stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, deține studii corespunzătoare funcției, inginer-electrician, spre deosebire de ceilalți salariați care au și fost angajați în cadrul Serviciului Teritorial Edineț, suplinind funcțiile vacante.

Cu referire la cele invocate cu privire la vechimea în muncă, precum că toți salariații care activează în domeniul supravegherii în energetică în cadrul ANRE au o vechime egală, reclamantul a susținut că, conform pct. 2 al Hotărârii Guvernului nr. 906 din 24 septembrie 2018 cu privire la reorganizarea Inspectoratului Energetic de Stat prin fuziunea (absorbția) cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, toate drepturile și obligațiile Inspectoratului Energetic de Stat trec integral la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, iar salariații din cadrul Inspectoratului Energetic de Stat care au fost de acord cu transferul urmau să fie angajați printr-un ordin de transfer emis de către ANRE. Prin urmare, vechimea în muncă a salariaților transferați de la Inspectoratul Energetic de Stat, la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, nu a fost întreruptă, aceasta fiind calculată din ziua angajării la Inspectoratul Energetic de stat. Or, însăși ANRE în răspunsul la interpelarea avocatului privind prezentarea listei de personalizare a salariaților din cadrul Serviciului supraveghere Edineț și Dondușeni, a prezentat date cu privire la vechimea în muncă a lui Victor Țurcan, aceasta fiind la data de 31 ianuarie 2020 cea mai mare - 40 de ani, 5 luni și 26 de zile, iar în cadrul unității respective, are o vechime în muncă de 16 ani și 2 luni.

Reclamantul a mai indicat că, în cadrul procedurii de mediere în instanța de judecată, la data de 12 octombrie 2020 prin scrisoarea ANRE nr. 10/3057, i-a fost propusă funcția devenită vacantă de inspector al Serviciului teritorial Bălți și, fiind interesat de a activa în continuare în cadrul ANRE, la 15 octombrie 2020 a depus cererea de angajare în funcția devenită vacantă, menționând că va putea începe activitatea la începutul lunii noiembrie. Astfel, la 02 noiembrie 2020 s-a prezentat la oficiul central ANRE în vederea semnării contractului individual de muncă, însă, de către serviciul juridic i-a fost impusă condiția de a renunța la acțiunea înaintată în judecată, iar drept urmare Agenția va semna contractul individual de muncă cu acesta.

La data de 09 noiembrie 2020, ANRE a expediat reclamantului o scrisoare prin care a acordat un termen de 5 zile lucrătoare în vederea acceptării ori refuzului semnării Acordului de conciliere, care prevedea aceeași condiție - depunerea cererii de renunțare la acțiune.

Prin scrisoarea din 18 noiembrie 2020, reclamantul a înștiințat pârâta că

acceptă să fie angajat, cu condiția modificării salariului și achitării altor plăți suplimentare, însă, pârâta nu a oferit un răspuns în acest sens.

Reclamantul a precizat că, conform prevederilor actului adițional la contractul individual de muncă nr. 313 din 12 decembrie 2018, încheiat la 01 iunie 2019, salariul de funcție constituia 9 236 de lei, iar pct. 7.5 din contractul colectiv de muncă nr. 106/19 din 22 iulie 2019 prevede că lunar, personalul Agenției beneficiază de un spor salariat garantat în mărime de 50% din salariul de funcție. Totodată, potrivit prevederilor pct. 7.9 al contractului colectiv de muncă, angajatorul va acorda salariaților premii unice, în mărime de 100% din salariu de funcție, cu prilejul următoarelor zile de sărbătoare: 1 ianuarie - Anul Nou; 7 ianuarie - Nașterea lui Hristos; Paștele conform calendarului bisericesc; 1 Mai - Ziua Internațională a solidarității oamenilor muncii; 11 august - Ziua fondării Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică; 27 august - Ziua Independenței; 14 octombrie - Hramul or. Chișinău; 22 decembrie - Ziua energeticianului.

A declarat că, conform ordinului de concediere nr. 146-p din 04 mai 2020, potrivit prevederilor 7.9 lit. c) și d) din contractul colectiv de muncă, i-au fost achitate premii unice în mărime de 100 % din salariul de funcție, cu prilejul a două sărbători.

Prin hotărârea din 16 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost admisă parțial și a fost anulat ordinul nr. 146-p din 04 mai 2020 „Cu privire la concediere”, emis de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, cu restabilirea lui Victor Țurcan la locul de muncă în cadrul unității Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, într-o funcție similară celei deținute. S-a încasat din contul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în beneficiul lui Victor Țurcan salariul de funcție în mărime de 55 416 lei și salariul suplimentar în mărime de 27 708 lei pentru perioada absenței forțată de la muncă, începând cu data de 04 august 2020 până la data de 04 februarie 2021, premiile unice în mărime de 55 416 lei, pentru perioada începând cu data de 04 mai 2020 până la data de 04 februarie 2021 și suma de 6 500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea a fost respinsă.

La data de 18 martie 2021, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 16 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 08 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică și a fost menținută hotărârea din 16 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La data de 26 mai 2022, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului, recurenta a indicat că instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont de faptul că, condițiile prevăzute la art. 88 alin. (1) din Codul muncii,

care stabilesc dreptul angajatorului de a concedia salariații în legătură cu reducerea numărului sau statelor de personal, sunt exhaustive. În acest context, consideră că instanțele și-au depășit competența, interpretând în mod extinctiv legea.

A menționat că nulitatea ordinului de concediere poate surveni doar în cazul încălcării uneia dintre condițiile enumerate exhaustiv la art. 88 alin. (1) din Codul muncii, fiind singurele condiții de valabilitate ale ordinului de concediere în temeiul reducerii statelor de personal, o eventuală abatere din partea angajatorului de la alte prevederi ale Codului muncii nu poate servi drept temei de anulare a unui ordin care întrunește toate condițiile normei legale, ci doar poate pentru eventuală atribuire a prejudiciilor morale.

Recurenta a notat că, restabilirea într-o funcție similară, nu este prevăzută de nicio normă a Codului muncii, or, restabilirea presupune reconstituirea/repunerea în raporturile de muncă care au existat până la emiterea ordinului de concediere, adică în funcția deținută de către salariat până la concediere și nicidecum într-o funcție similară.

Consideră că prevederile art. 183 din Codul muncii nu sunt aplicabile speței, deoarece reducerea funcției deținute de către Victor Țurcan a avut loc ca efect al lichidării întregii subdiviziuni în care activa acesta, nefiind posibilă aprecierea menținerii la locul de muncă a unuia sau a altui salariat, prin prisma dreptului preferențial. Mai mult ca atât, dreptul preferențial nu este aplicabil în cazurile în care în rezultatul optimizării, entitatea nu dispune de alte funcții vacante compatibile cu studiile și calificările salariatului, funcția căruia a fost redusă, or, art. 183 din Codul muncii, care prevede dreptul preferențial, se aplică în coroborare cu art. 88 din Codul muncii, care stabilește exhaustiv procedura de concediere în cazul reducerii statelor de personal.

Recurenta a precizat că instanțele de judecată inferioare au omis să atragă atenție datei angajării lui Victor Țurcan în cadrul ANRE și încheierii contractului individual de muncă și anume 12 decembrie 2018, din care motiv consideră că acestea în mod eronat au indicat că vechimea în muncă a salariatului în cadrul ANRE a fost cea mai mare în raport cu alți angajați. Or, vechimea în muncă de 40 de ani, 5 luni și 26 de zile, la care face referință instanțele de judecată, constituie vechimea totală în muncă a intimatului, dar nu vechimea în muncă în unitatea ANRE.

În acest context, a menționat că intimatul a fost angajat în cadrul ANRE, dar nu transferat, cu acesta fiind încheiat un alt contract de muncă cu entitatea respectivă. Or, ANRE este o autoritate cu personalitate juridică independentă, absolut diferită Inspectoratului Energetic de Stat, în cadrul căruia a activat acesta până a fi angajat de către ANRE.

Totodată, recurenta a invocat că instanțele de judecată inferioare în mod ilegal au încasat în beneficiul lui Victor Țurcan salariul suplimentar în mărime de 27 708 lei și premiile unice în mărime de 55 416 lei, fapt ce contravine legislației muncii, în special prevederilor art. 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii și pct. 4 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004 privind aprobarea Modulului de

calculare a salariului mediu.

Prin urmare, recurenta a susținut că la adoptarea hotărârilor contestate, atât prima instanță, cât și instanța de apel, au aplicat și interpretat eronat normele de drept material și procesual, nu au dat aprecierea corespunzătoare circumstanțelor cauzei și a ignorat probele administrate pe parcursul dezbaterilor judiciare.

A mai comunicat că prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 21/2020 din 31 ianuarie 2020, a fost aprobată noua structură organizatorică și a statelor de personal ale autorității publice, în modul stabilit de lege. Hotărârea respectivă a avut drept scop optimizarea structurii și a statelor de personal, iar drept obiectiv eficientizarea activității și a cheltuielilor administrative, având în vedere deficitul semnificativ al bugetului Agenției de 34 452 580 de lei și eventuala incapacitate financiară. Prin urmare, Departamentul supraveghere energetică al ANRE a fost reorganizat prin optimizarea subdiviziunilor teritoriale din 35 de Servicii supraveghere energetică în 8 Servicii teritoriale cu centralizarea activităților de supraveghere energetică și acoperirea întregului areal teritorial. Printre cele 27 de subdiviziuni teritoriale reduse se regăsește și subdiviziunea în care a activat intimatul - Serviciul supraveghere energetică Dondușeni.

A subliniat că, Victor Țurcan nu a activat în funcția în care solicita inițial restabilirea-inspector al Serviciului teritorial Edineț, dar a activat în funcție de inspector principal al Serviciului supraveghere energetică Dondușeni, funcție care a redusă drept consecință a lichidării integrale a subdiviziunii teritoriale în care a activat acesta.

Recurenta a notat că, în rezultatul preluării competențelor de supraveghere energetică de stat, la data de 12 decembrie 2018, de către ANRE au fost angajate 94 de persoane din cadrul Inspectoratului Energetic de Stat, iar angajarea personalului IES a avut un impact bugetar enorm, ceea ce a dublat personalul Agenției și cheltuielile aferente. Însă, ca urmare a monitorizării activității de supraveghere energetică de stat pe parcursul a unui an de zile, de către ANRE a fost constată prezența numărului excesiv de personal și ineficiența acestuia în activitate, nefiind justificat volumul atribuțiilor respective raportat la numărul de personal și numărul subdiviziunilor teritoriale, mai ales prin prisma cheltuielilor cu personalul și administrative pe care le implică, deficitul bugetar al Agenției fiind de 34 452 580 de lei. Din acest considerent, de către Consiliul de administrație al ANRE a fost decisă optimizarea subdiviziunilor teritoriale, cu optimizarea structurii organizatorice și reducerea statelor de personal.

A relatata că în procesul optimizării numărului și statelor de personal, au fost supuse reducerii toate funcțiile vacante existente în cadrul Departamentului supraveghere energetică, iar în cadrul departamentului respectiv, nu au existat salariați angajați prin cumul.

Recurenta a susținut că, întru executarea Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE nr. 21/2020, directorul general a realizat procedura de disponibilizare a salariaților ale căror funcții au fost reduse, inclusiv a intimatului Victor Țurcan, în strictă conformitate cu art. 88 din Codul muncii, fiind emis la data de 25 februarie

2020 ordinul nr. 38-p privind preavizarea salariaților, inclusiv a intimatului. Totodată, au fost respectate prevederile art. 88 alin. (1) lit. f) din Codul muncii, fiind emis ordinul nr. 37-c din 05 martie 2020 prin care lui Victor Țurcan i-a fost acordată câte o zi lucrătoare pe săptămână (ziua de vineri săptămânal), cu menținerea salariului mediu, pentru căutarea unui alt loc de muncă. De asemenea, a fost prezentată informația privind persoanele disponibilizate Agenției pentru Ocuparea Forței de Muncă.

A declarat că, deoarece au fost supuse reducerii cu precădere toate funcțiile vacante existente, nu a dispus la etapa preaviză de o funcție vacantă compatibilă cu studiile și calificarea intimatului pentru a-i fi propusă.

Recurenta consideră că dreptul preferențial de a fi lăsat la muncă, nu presupune interdicția angajatorului de a optimiza numărul și statele de personal prin reducerea funcțiilor ineficiente, pe motiv că titularul acesteia ar dispune de o calificare mai avansată. Dreptul angajatorului de a decide necesitatea eficientizării activității instituționale nu poate fi supus interdicțiilor, în acest sens legiuitorul prevede necesitatea respectării legislației muncii. Dreptul preferențial de a fi lăsați la muncă prevăzut la art. 183 alin. (2) lit. 1) din Codul muncii urmează a fi aplicat în coroborare cu art. 88 alin. (1) lit. c) din Codul muncii, care prevede că odată cu preavizarea privind reducerea funcției salariatului i se propune o un loc de muncă, care corespunde studiilor și calificărilor acestuia, cu condiția că o astfel de funcție există în unitate.

Mai mult ca atât, a invocat că, instanțele de judecată inferioare nu au luat în considerație nici faptul că, sub aspectul priorității și a dreptului preferențial pe care Victor Țurcan pretinde că îl avea pentru a fi lăsat la locul de muncă, nu poate constitui obiect al dezbaterilor și a cercetării judecătorești, atâta timp cât nu a fost demonstrat faptul că angajatorul a avut posibilitatea aplicării în privința lui Victor Țurcan a prevederilor art. 183 din Codul muncii. Or, optimizarea statelor de personal, prin reducerea funcțiilor nu a avut impact doar asupra funcției intimatului, ci a vizat un număr de 25 de funcții.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei contestate la 01 aprilie 2022 (f.d. 71, volumul II), fiind recepționată de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică la data de 01 aprilie 2022, prin poșta electronică, fapt indicat în cererea de recurs.

Astfel, recursul, declarat la 26 mai 2022, este în termen.

Prin notificarea din 13 iunie 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia recursului, înștiințându-l despre necesitatea depunerii referinței (f. d. 90, volumul II).

Prin referința din 29 iulie 2022 Victor Țurcan, reprezentat de avocatul Carolina Cardaniuc, a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 10 august 2022 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele cauzei în raport cu recursul declarat și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la actele cauzei, rezultă că prin Hotărârea Guvernului nr. 906 din 24 septembrie 2018 cu privire la reorganizarea unor persoane juridice, Inspectoratul Energetic de Stat s-a reorganizat prin fuziune (absorbție) cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, salariații Inspectoratului fiind angajați prin transfer de către ANRE.

Conform contractului individual de muncă nr. 313 din 12 decembrie 2018, Victor Țurcan a fost angajat în funcția de inspector în cadrul Oficiului teritorial Nord (f.d. 97-98, volumul I).

Potrivit ordinului nr. 159-p din 18 mai 2019 cu privire la transfer, Victor Țurcan a fost transferat din data de 18 mai 2019, din funcția de inspector Oficiului teritorial Nord în funcția de inspector principal, Serviciul supraveghere energetică Dondușeni, Departamentul supraveghere energetică, cu stabilirea salariului de funcție în cuantum de 6281 de lei (f.d. 135, volumul I).

Prin actul adițional la contractul individual de muncă nr. 313 din 12 decembrie 2018, a fost modificat pct.4 din contract, salariul de funcție lunar al salariatului constituind 9 236 de lei (f.d. 154, volumul I).

La data de 31 ianuarie 2020, prin Hotărârea nr. 21 a Consiliului de administrație a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea structurii organizatorice și a statelor de personal, a fost aprobată structura organizatorică a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (f.d. 46-52, volumul I).

Conform anexei nr. 2 la hotărâre, Departamentul supraveghere energetică al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică a fost reorganizat prin optimizarea subdiviziunilor teritoriale din 35 de Servicii supraveghere energetică în 8 Servicii teritoriale cu centralizarea activităților de supraveghere energetică și acoperirea întregului areal teritorial.

Printre cele 27 de subdiviziuni teritoriale reduse se regăsește și Serviciul supraveghere energetică Dondușeni, subdiviziunea în care a activat Victor Țurcan .

Prin ordinul nr. 38-p din 25 februarie 2020 al directorului Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, s-a dispus preavizarea salariaților ANRE, funcțiile cărora vor fi supuse reducerii, ordinul respectiv fiind adus la cunoștința lui Victor Țurcan la data de 02 martie 2020, fapt confirmat prin semnătura acestuia (f.d. 64-66, volumul I).

Prin ordinul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 37-c din 05 martie 2020, salariatului Victor Țurcan i-a fost acordată o zi lucrătoare pe săptămână, cu menținerea salariului mediu, pentru căutarea unui alt loc de muncă (f.d. 67, volumul I).

După cum rezultă din informația privind disponibilizarea salariaților nr.10/1124 din 30 aprilie 2020 adresată Direcției generale pentru ocuparea forței de muncă municipiul Chișinău, s-a adus la cunoștință faptul că, începând cu data de 04 mai 2020, urmează a fi disponibilizați 5 salariați, inclusiv Țurcan Victor, în legătură cu reducerea statelor de personal (f.d. 63-63 verso, volumul I).

Astfel, prin ordinul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr.146-p din 04 mai 2020 „Cu privire la concediere”, în temeiul art. 86 alin. (1) lit. c), art. 119 alin. (1), art. 186 alin. (1) lit. a) din Codul muncii, a fost desfăcut din data de 04 mai 2020 contractul individual de muncă nr. 313 din 12 decembrie 2018 încheiat între ANRE și Țurcan Victor, inspector principal, Serviciul supraveghere energetică Dondușeni, Departamentul supraveghere energetică (f.d. 68, volumul).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Victor Țurcan a solicitat anularea ordinului de concediere nr. 146-p din 04 mai 2020; restabilirea la locul de muncă în cadrul ANRE, într-o funcție similară celei deținute; compensarea până la restabilirea în funcție pentru absența forțată de la muncă: a salariului de funcție pe perioada 04 august 2020 - 04 februarie 2021 în sumă de 55 416 lei, a salariului suplimentar pe perioada 04 august 2020 - 04 februarie 2021 în sumă de 27 708 lei și a premiilor unice pe perioada 04 mai 2020 - 04 februarie 2021 (6 premii) în sumă de 55 416 lei, în total 138 540 de lei; achitarea a 0,3% pentru fiecare zi din suma salariului de funcție neachitat, pentru perioada 04 august 2020 - 04 februarie 2021 în sumă de 4248,56 de lei în temeiul art. 330 alin. (2) din Codul muncii; compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 7 500 de lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a anulat ordinul nr. 146-p din 04 mai 2020 „Cu privire la concediere”, emis de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, cu restabilirea lui Victor Țurcan la locul de muncă în cadrul unității Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, într-o funcție similară celei

deținute, fiind încasate din contul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în beneficiul lui Victor Țurcan salariul de funcție în mărime de 55 416 lei și salariul suplimentar în mărime de 27 708 lei pentru perioada absenței forțată de la muncă, începând cu data de 04 august 2020 până la data de 04 februarie 2021, premiile unice în mărime de 55 416 lei, pentru perioada 04 mai 2020 - 04 februarie 2021 și suma de 6 500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în rest acțiunea fiind respinsă.

Ulterior, instanța de apel, fiind învestită cu judecarea apelului declarat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia și menținut hotărârea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut ca fiind legală și întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la nerespectarea de către angajator, la emiterea ordinului de concediere a lui Victor Țurcan, a prevederilor art. 183 din Codul muncii, care prevede dreptul preferențial la menținerea la lucru în cazul reducerii numărului sau a statelor de personal.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că decizia instanței de apel este nemotivată, fiind emisă fără elucidarea circumstanțelor importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În corespundere cu prevederile art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Conform art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Respectiv, conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 19 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Conform art. 86 alin. (1) lit. c) din Codul muncii, concedierea – desfacerea din inițiativa angajatorului a contractului individual de muncă pe durată nedeterminată, precum și a celui pe durată determinată – se admite pentru următoarele motive: reducerea numărului sau a statelor de personal din unitate.

Potrivit art. 88 alin. (1) din Codul muncii, angajatorul este în drept să concedieze salariații de la unitate în legătură cu lichidarea acesteia ori în legătură cu reducerea numărului sau a statelor de personal (art.86 alin.(1) lit. b) și c)) doar cu condiția că:

a) va emite un ordin (dispoziție, decizie, hotărâre), motivat din punct de vedere juridic sau economic, cu privire la lichidarea unității ori reducerea numărului sau a statelor de personal;

b) va emite un ordin (dispoziție, decizie, hotărâre) cu privire la preavizarea, sub semnătură sau prin altă modalitate care permite confirmarea recepționării/înștiințării fiecărui salariat vizat, a salariaților cu 2 luni înainte de lichidarea unității ori de reducerea numărului sau a statelor de personal. În caz de reducere a numărului sau a statelor de personal, vor fi preavizate numai persoanele ale căror locuri de muncă urmează a fi reduse;

c) o dată cu preavizarea în legătură cu reducerea numărului sau a statelor de personal, va propune în scris salariatului preavizat un alt loc de muncă (funcție) în cadrul unității respective (cu condiția că astfel de loc de muncă (funcție) există la unitate, iar salariatul preavizat întrunește cerințele necesare pentru suplinirea acestuia);

d) va reduce, în primul rând, locurile de muncă vacante;

e) va desface contractul individual de muncă în primul rând cu salariații angajați prin cumul;

f) va acorda salariatului ce urmează a fi concediat o zi lucrătoare pe săptămână cu menținerea salariului mediu pentru căutarea unui alt loc de muncă;

g) va prezenta, în modul stabilit, cu 2 luni înainte de concediere, agenției pentru ocuparea forței de muncă informațiile privind persoanele ce urmează a fi disponibilizate;

h) se va adresa organului (organizatorului) sindical în vederea obținerii opiniei consultative privind concedierea salariatului respectiv.

Prevederile art. 183 din Codul muncii stipulează că, în caz de reducere a numărului sau a statelor de personal, de dreptul preferențial de a fi lăsați la lucru beneficiază salariații cu o calificare și productivitate a muncii mai înaltă.

În cazul unei egale calificări și productivități a muncii, de dreptul preferențial de a fi lăsați la lucru au:

a) salariații cu obligații familiale, care întrețin două sau mai multe persoane și/sau o persoană cu dizabilități;

b) salariații în a căror familie nu sunt alte persoane cu venit de sine stătător;

c) salariații care au o mai mare vechime în muncă în unitatea respectivă;

d) salariații care au suferit în unitatea respectivă un accident de muncă sau au contractat o boală profesională;

e) salariații care își ridică calificarea în instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic, fără scoatere din activitate;

f) persoanele cu dizabilități de pe urma războiului și membrii familiilor militarilor căzuți sau dispăruți fără urmă;

g) participanții la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova;

h) inventatorii;

i) persoanele care s-au îmbolnăvit sau au suferit de boală actinică și de alte boli provocate de radiație în urma avariei de la Cernobîl;

j) persoanele cu dizabilități în privința cărora este stabilit raportul de cauzalitate dintre survenirea dizabilității și avaria de la C.A.E. Cernobîl, participanții la lichidarea consecințelor avariei de la C.A.E. Cernobîl în zona de înstrăinare în anii 1986-1990;

k) salariații care au mai multe stimulări pentru succese în muncă și nu au sancțiuni disciplinare (art.211);

l) salariații cărora le-au rămas cel mult 5 ani pînă la stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă.

În cazul când unele persoane indicate la alin. (2) corespund câtorva criterii prevăzute la acest alineat, dreptul preferențial de a fi lăsați la lucru aparține persoanelor care corespund mai multor criterii în comparație cu celelalte persoane. În caz de egalitate a numărului de criterii, dreptul preferențial aparține persoanei care are o vechime în muncă mai mare la unitatea respectivă.

Potrivit ordinului Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr.146-p din 04 mai 2020, contractul individual de muncă încheiat între ANRE și Țurcan Victor a fost desfăcut în temeiul art. 86 alin. (1) lit. c) din Codul muncii - reducerea numărului sau a statelor de personal din unitate.

Reieșind din normele de drept citate supra, instanța de recurs reține că, concedierea salariatului în legătură cu reducerea numărului sau a statelor de personal din unitate are loc în cazul în care nu este posibil transferul salariatului cu acordul lui la un alt loc de muncă (funcție) în cadrul unității respective.

Desfacerea contractului individual de muncă este posibilă cu condiția că salariatul nu avea dreptul preferențial de a fi lăsat la lucru.

Atunci când se decide cu privire la dreptul preferențial de a fi lăsat la lucru urmează a se lua în considerare prevederile art. 183 din Codul muncii.

În speță, instanța de apel a reținut că, la emiterea ordinului de concediere a lui Victor Țurcan, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică nu a ținut cont de prevederile art. 183 din Codul muncii, care prevede dreptul preferențial la menținerea la lucru în cazul reducerii numărului sau a statelor de personal.

Astfel, instanța de apel a menționat că Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică nu a ținut cont de faptul că Victor Țurcan, rămas văduv după decesul soției, își asigură de unul singur existența, precum și a desconsiderat vechimea în muncă a intimatului, care constituie 40 de ani, 5 luni și 26 de zile, așa cum rezultă din informația privind salariații Serviciului teritorial Edineț și Serviciului teritorial Dondușeni din cadrul Departamentului supraveghere energetică.

La fel, Curtea de Apel Chișinău a reținut că intimatul, pe parcursul activității sale, nu a comis nici o abatere disciplinară și nu i-a fost aplicată nici o sancțiune în acest sens, fapt ignorat de către angajator la emiterea ordinului cu privire la concediere. Mai mult ca atât, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică nu a ținut cont nici de dispozițiile art. 183 alin. (2) lit. 1) din Codul muncii, care stipulează că în cazul unei egale calificări și productivități a muncii, de dreptul preferențial de a fi lăsați la lucru au salariații cărora le-au rămas cel mult 5 ani până la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, or, până la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, lui Victor Țurcan i-ar fi rămas doi ani.

Față de cele relevate, instanța de apel a conchis că concedierea lui Victor Țurcan din funcția de inspector principal, Serviciul supraveghere energetică Dondușeni, Departamentul supraveghere energetică, a avut loc cu încălcarea prevederilor legale, fapt ce indică indubitabil la ilegalitatea ordinului nr.146-p din 04 mai 2020.

Analizând circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a ajuns la concluzia ilegalității ordinului de concediere, fără însă a verifica dacă a fost posibil transferul intimatului la un alt loc de muncă (funcție) în cadrul unității respective.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău a conchis că angajatorul nu a respectat dreptul preferențial al lui Victor Țurcan la menținerea la lucru, fără a ține cont de faptul că dreptul preferențial de a fi lăsat la lucru se stabilește în comparație cu celelalte persoane, funcțiile cărora la fel sunt reduse.

Instanța de apel nu a stabilit în comparație cu care salariați, Victor Țurcan beneficiază de dreptul preferențial de a fi lăsat la lucru, câte funcții similare au fost reduse și care anume persoane au fost lăsate la lucru, în detrimentul dreptului preferențial al intimatului.

Or, instanța de apel a indicat că intimatul corespunde câtorva criterii prevăzute de alin. (2) al art. 183 din Codul muncii, fără însă a verifica dacă și alți salariați au

întrunit sau nu aceste criterii și au fost lăsați la lucru, deoarece conform alin. (3) al aceluiași articol, în cazul când unele persoane indicate la alin.(2) corespund câtorva criterii prevăzute la acest alineat, dreptul preferențial de a fi lăsați la lucru aparține persoanelor care corespund mai multor criterii în comparație cu celelalte persoane. În caz de egalitate a numărului de criterii, dreptul preferențial aparține persoanei care are o vechime în muncă mai mare la unitatea respectivă.

De asemenea, Curtea de Apel Chișinău, concluzionând că este corectă soluția primei instanțe cu privire la restabilirea lui Victor Țurcan la locul de muncă în cadrul unității Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, într-o funcție similară celei deținute, nu a verificat faptul dacă, după reducerea statelor de personal, în cadrul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică a rămas sau nu o funcție similară celei deținute de către intimat.

Or, prin Hotărârea nr. 21 din 31 ianuarie 2020 a Consiliului de administrație a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, a fost aprobată noua structură organizatorică a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică. Departamentul supraveghere energetică al ANRE a fost reorganizat prin optimizarea subdiviziunilor teritoriale din 35 de Servicii supraveghere energetică în 8 Servicii teritoriale cu centralizarea activităților de supraveghere energetică și acoperirea întregului areal teritorial.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel a emis o decizie nemotivată și pripită, fără a verifica toate circumstanțele importante pentru justa soluționare a cauzei, fapt ce indică incontestabil la examinarea superficială atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Astfel, contrar standardelor procedurale recunoscute, instanța de apel a soluționat prezenta cauză fără să furnizeze răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Se accentuează că, dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei diferite spre soluționare.

În acest sens, se reține că, actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Prin urmare, la cazul prezentei spețe, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată, circumstanțele constatate fiind apreciate drept o eroare judiciară.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

Se casează integral decizia din 08 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Victor Țurcan împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție, încasarea salariului și a altor plăți salariale pentru perioada de lipsă forțată de la muncă și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Victor Burduh

Mariana Pitic